

Pracovní list č. 17: Z JEDNE STRANY HAJKA

Koleda ze sbírky *Kopřivnické písničky* Leopolda Víchy

D

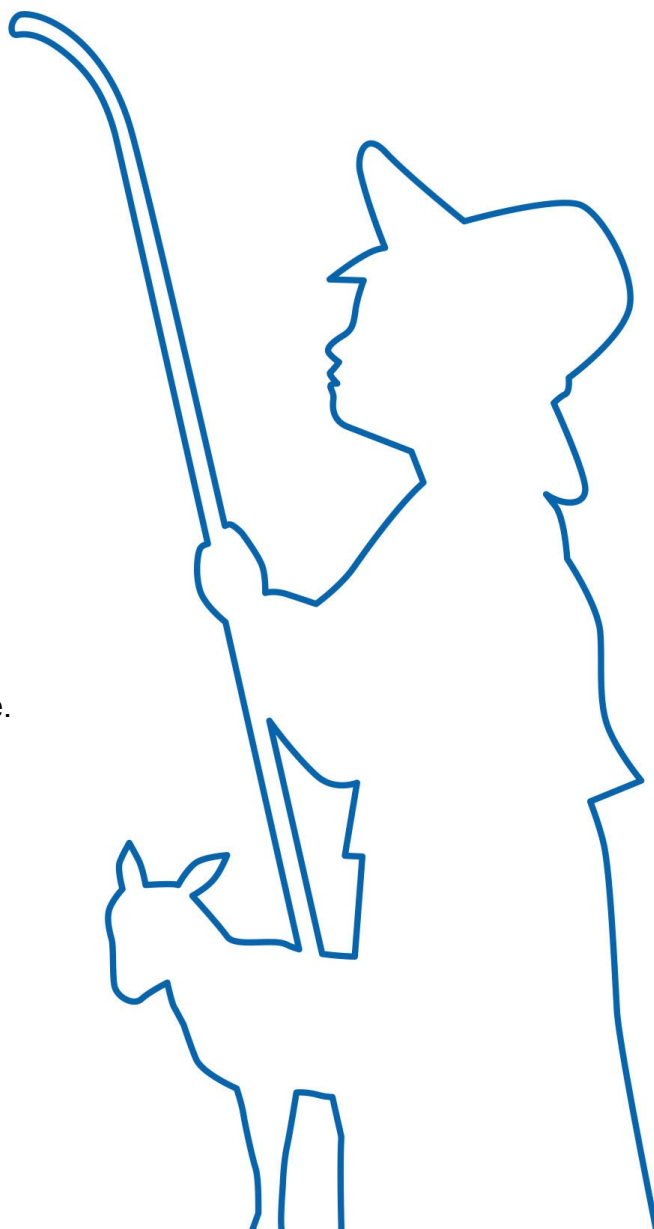
1. Z je-dne stra - ny haj - ka ze - le - na se chvoj - ka,

G D A7 D

při - šli tam dva pa - stuš - ko - ve, je - dli ka - ši z hrn - ka.

1. Z jedne strany hajka zelena se chvojka,
přišli tam dva pastuškové, jedli kaši z hrnka.
2. Přiletěl k nim anděl, hned jim rozpověděl,
že se Kristus Pan narodil, aby každý věděl.
3. My smy chlapci mali, radi by smy brali,
koledničku na ručičku, dybystě nám dali.
4. A jak nám nědatě, tak se spodivatě,
všecky hrnce potlučemy, co v polici matě.
5. Bajže i ty žbany od bilej smetany
i ty vaše pěkne latky od tej syrovatky.
6. I ty vaše lyžky od tej vaši kyšky,
všecko vam to potlučemy, co kdě enem matě.
7. Pec vam pozburamy, tež ho něněchamy,
kuchařičku pobijemy, to vam udělamy.

I. Porozumění textu

1. **Přečti si potichu text písně.** Najdi v něm výrazy, kterým:
 - chybí diakritické znaménko nebo se liší od své spisovné varianty písmenem či tvarem. Podtrhni je modře.
 - vůbec nerozumíš. Podtrhni je červeně.
2. **Ve dvojicích se pokuste vysvětlit, co mohou neznámá slova znamenat.** Poté je přeložte do současné češtiny.
3. **Přečti text nahlas.** Dbej na krátkou výslovnost.
4. **Písmenkový mixér.** Poskládejte z písmen nářeční výrazy. Slova budou ve stejném tvaru jako v textu písně.

1. JAEŽB

2. LĚVĚZORPOD

3. CHAKVJO

4. YYBDĚTS

5. TĚDIOPSA

6. ŽLKYY

7. UČTLYMEPO

II. Porozumění obsahu

1. Kde se sešli pastýři?
2. Kdo je tam překvapil?
3. O co prosí malí zpěváci?
4. Co se stane, když to nedostanou?

Metodické tipy pro učitele na nácvik koledy *Z jedné strany hajka*

1. Ve dvojicích si žáci si připraví prostřednictvím odlišných typů hry na tělo vyťukání rytmu 3 slok písně, přičemž každý žák vyťuká jeden řádek sloky. Žáci budou průběžně měnit rytmizované řádky a střídat typy hry na tělo.

2. Rozdělte žáky do 7 skupin a každé skupině přiřadte jednu sloku písně. Žáci si ve skupinách připraví rytmickou recitaci textu dané sloky bez melodie a budou se při ní snažit o krátkou výslovnost. Mohou ji doplnit rytmickou hrou na tělo.

3. Žáci se věnují porozumění textu koledy. V pracovním listu plní úkoly ke slovní zásobě, kterou neznají, a diskutují o významu písně.

4. Po částech naučte žáky melodii. Následně si společně zazpívejte celou píseň.

5. Společně vytvořte hudební aranžmá celé písně:

- Vyberte žáky, aby promysleli, jakým způsobem by od sebe jednotlivé sloky výrazově odlišili. Zvolte jednoho za dirigenta, který bude žáky během zpěvu výrazově vést předem domluveným způsobem.
- Rozdělte žáky do 7 skupin. Každá skupina si vymyslí vlastní doprovod k jedné sloce pomocí Orffových nástrojů.
- Hru na rytmické nástroje mohou žáci doplnit dle svých dovedností nástroji melodickými.
- Motivujte žáky, aby k melodii vytvořili jednoduchý 2. hlas (např. formou ostinátní figury). Inspiraci vícehlasé úpravy této koledy naleznete rovněž v tištěném zpěvníku *Přiběželi do Betlema pastýře. Regionální koledy a žertovné písně ze sbírek Kopřivnické písničky Leopolda Víchy a Emila Hanzelky*.

6. Žáci si poslechnou nahrávku doprovodu v podání cimbálové muziky. Pokusí se společně určit, která část koledy tvoří predehru, zda je mezi jednotlivými slokami mezihra a jak vypadá dohra. Poté si celou píseň s cimbálovou muzikou zazpívají.

7. Žáci vytvoří skupiny po 5–6. Připraví si v nich krátkou scénku, ve které pantomimicky ztvární příběh koledy. Navzájem si ji poté předvedou.

SLOVNÍČEK NÁŘEČNÍCH VÝRAZŮ A SLOVNÍCH SPOJENÍ

NÁŘEČNÍ VÝRAZ	SOUČASNÝ VÝZNAM
chvojka	stromek
pastuškově	pastýři zdrobněle
rozpověděl	řekl
smy	jsme
dybyste	kdybyste
Tak se spodivatě.	Tak uvidíte.
všecky	všechny
potlučemy	rozbijeme
bajže	dokonce
žbany	džbány

bilej	bílé
tej	té
lyžky	lžíce
enem	jenom
pozburamy	zbouráme
kuchařičku	kuchařku
pobijemy	zbijeme

Řešení cvičení I.4, PL: 1. bajže, 2. rozpověďel, 3. chvojka, 4. dybystě, 5. spodivatě, 6. lyžky, 7. potlučemy.